

השמש והגלידה

עברכם הנאמן עובר קשה. טרחתי להשיג את הצעת החוק להגנה על השקעות הציבור בנכסים פיננסיים, התשמ"ד—1984, מיום 12.6.84. זהו, בקיצור, חוק הפת"מ המפורסם, הבא לשמור, כנאמר בו, על הסכנותינו. אחד מדידיי, שהוא מבין המבינים-ענייני, טרח טרחה רבה להסביר לי, איך למרות החוק שהנה הוא בא, הסכנותינו יישחקו.

זהו מהלך העניינים, בקיצור המתחייב מן העניין. אתם מוראגים? לעזאזל. מה אתם חוששים, יהיה חוק שיגן עליכם: עובדה, עד היום לא נגעו בפת"מ, ועכשיו כשיהיה חוק, בוודאי שלא יגעו בו. לא נגעו בו עד עכשיו בפת"מ, אבל הוא כבר שווה סחורת, אולי 20% אולי יותר. גם אחרי הבחירות לא יגעו, ואולי אז הוא יהיה שווה 50% סחורת, אולי. תלוי בשוק השחור.

הנה, גם בתוכניות החיסכון לא נגעו, באמת לא. עכשיו מחזירים לחוסכים שחסכונותיהם הגיעו לסירקם את המרד האחרון, כך ששווי הנזק רק 7% (לפי מדרד ממצע של 15% לחורש). בעוד חודשיים יהיה שווי הנזק כסול, כי המרדים יהיו כסולים.

אתם הוראים כי לא נגעו בחיסכון, ולכן גם משלמים במהירות אחרי חצי חודש. גם באיגרות-החוב וגם במניות הבנקים שבהסדר — גם באלה לא יגעו, אבל יקרה דבר אחר: יצמצמו את מידת התמיכה וישאירו לכוחות השוק בבורסה לקבוע את שיעור התשואה. זה תעלה ל-20% ואולי ל-25%; נגעו בהם? לא. החיים עשו את שלהם. וזה מה שיקרה.

וככה, הכל לפי החוק החדש ואפילו לפי רוחו, אם התנאים יאפשרו, הממשלה, כל הממשלה, לא תפגע בחסכונות. הם יצטמקו בתוקף הנסיבות.

ואולי, כדי להסביר את העניין למי שמתקשים, אומר: השמש אינה נוגעת בגלידה, ובכל זאת היא נמסה מהחום; משהו דומה יקרה לחסכונות, לק משה ולק משם.

אתי יכריז הליכוד על דולריזאציה

מישהם במרכז הליכוד מכינים אמבוש רציני למערך. כך אומרות השמועות. רוצים כלכלה? בבקשה, אומרים המישהם, תאכלו אותה בגדול (המערך). אם, הם אומרים, הנושא המרכזי במערכת הבחירות הוא הנושא הכלכלי, אז אנחנו, הליכוד, חכמים לא יותר קטנים מהמערך.

אבל לפני זה, תרשו לי הערה בקשר למצע הכלכלי של המערך. אני לא מתכוון לחדש משהו. אבל, מספרים על רייד לוי, כן, סגן-ראש-הממשלה ושר-השיכון, כי כאשר הביאו לו את המצע הזה, הפטיר: אני, בליינד, מוסיף עשרה אחוזים, ואולי זהו הרכב המענין ביותר במצע הזה. כל עם ישראל יכול לחתום עליו בשתי הידיים, כולל חסידי סאטמר (מאה-שערים, ירושלים).

עכשיו נחזור לענין שלשמו הטרחנו אתכם. מי שסבר שהדולריזאציה מתה, טועה. יורם ארידור, נביאה, מוסיף לטעון, שרק היא עשויה לרפא את המשק הישראלי מתחלואיו. חצי המישפט האחרון לקוח ממצע של מיפלגה כלשהי. מעמדו של שר-האוצר לשעבר התחזק לאחרונה. נכון גם שעם ישראל רואג, למרות ההצרות וההבטחות, לחסכונותיו. ואם כך, ואם המערך מחדד אותנו, האורחים הקטנים של המדינה הגדולה, שיקחו את חסכונותינו ורק המערך הוא המושיע, כך כתוב במצע, יש לנו עצה.

שלושה ימים לפני הבחירות הופך הדולר להילך חוקי של מדינת ישראל. נגמרה האינסולציה (איי-אס-ש) להרסים דולארים, אין בעייה של

החוק נואשות לכספך. כל אורח ישראלי רשאי לשגר עזרה רחופה לקרוביו. אושרה העזרה. אתה נוטל את השקלים שהחלפת תמורת הדולארים, נניה בכני-ברק. יש לך כ-20% יותר שקלים מהשער היציג של הדולר כפול 2000 דולר. עשרים אחוז מאלפיים הם משהו כמו ארבע מאות דולר, רווח נקי בעיסקה סיבובית תוך סיוע נדיב לקרוב מישפחה במצוקה.

העיקרון הוא: אף להשיג דולארים בשער יציג ולמכור אותם בשער החופשי.

עכשיו גם תבינו מדוע קלמן, הנהג לצאת משערי בנקישראל מדי יום עם חבילות של שטרות ירוקים בכיכר הימני, ושומר ראש משמאל, "שושן" דולארים לשוק של לילינבלום.

הצמדה דו-סטרית

השבוע באופן יוצא מהכלל צריכה הכנסת להתכנס כדי לאשר כמה חוקים שלא הספיקה לאשר עד יום הרביעי החולף. חוקים שייטיבו עם העם ערב הבחירות. בהודעותיו זו אני מבקש להסב את שימת ליבם של נבחריהם לעוול נוסף הראוי לתיקון.

בארץ יש אינפלציה. יש אינפלציה מן הגבוהות בעולם. יש, אם אתם, לדוגמה, מפגרים בתשלום כלשהו, למס-הכנסה, לערייה, לביטוח לאומי, למס ערך-מוסף, מה קורה? שני דברים: הצמדה וקנס. הצמדה כגולל האינפלציה, הקנס כדי להאריך את זיכרונכם, כך שלהבא תשלמו כומו. אבל מה קורה כשהדברים הפוכים? קורה מע"מ חייב לכם כסף. שילמתם יותר מדי, בלית ברירה. או נניה, הביטוח הלאומי, שהוא עכשיו באופנה, ושהפך לדברי מנהליו למס-הכנסה ב', מה קורה כשהוא צריך להחזיר כסף?

שני המוסדות הללו הללו חוגגים בבד בשקל. הם חייבים לך שקל. הם יחזירו לך שקל. שקל תמורת שקל, עשרה תמורת שקל.

שקל יציג ודולר מרשרש

נוסף על כל השיטות שעליהן שמעתם, איך בימינו הופכים שקל לבן לדולר ירוק, הנה שיטה מעניינת. רק לבעלי רכב. שעליה שמעתי לאחרונה. הנה, מספר לי אחד ממכריי, ויש לי הרבה כאלה, חבר שלי פירסם מודעה שהוא רוצה למכור את המכונית שלו, מודל '81, שעשתה רק 15 אלף קילומטרים. בתישעת אלפים דולר. היתה התנפלות והוא החליט שהוא לא מוכר.

המתין כמה שבועות ופירסם שוב מודעה עם תלפון של חבר, אבל הפעם ביקש עשרת אלפים דולר. היתה התנפלות והוא מכר אותה בשמונת אלפים דולר. כן, 8000 דולארים. אבל חיים ומרשרשים. את הפרמיה שגובה השוק השחור הוא נתן לקונה הראשון שהסכים לשלם בדולארים ולא בשקלים יציגים.

שמעת על עוד שיטה מעניינת, הגובלת בחוצפה. אתה מבקש מקרובי-מישפחה שישלח לך, נניה, 2000 דולר מארצות-הברית. אבל עוד לפני כן אתה, כמו כל אורח ישראלי, מבקש להעביר 2000 דולר לקרוב בארצות-הברית.

מאז תחילת השנה היה 2512 לי"ט. ועוד פרט מעניין: המחיר הנמוך ביותר לקפה השנה היה בפברואר, 1899 לי"ט, למסירה בעוד שלושה חודשים — כלומר, בסוף מאי תחילת יוני. עוד עובדה: את הקפה בארץ לא קונים אצלי או במכולת הסמוכה, אלא בשוק הסחורות של לונדון.

אבל, וזו עובדה, לרמת המחיר הבינלאומי נודעת השפעה על מחירו בארץ.

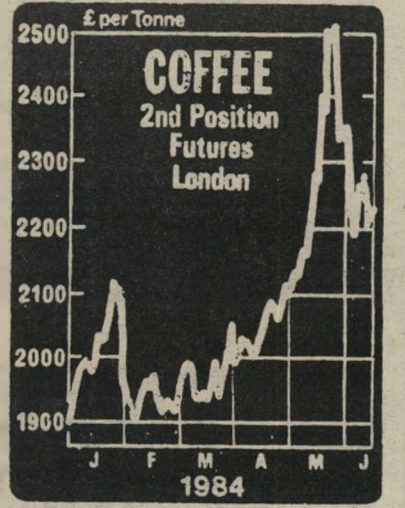
ניחשתם. אצלנו המחיר תמיד עולה, ולא רק בגלל המרד, ליתר ביטחון אומר, למרות המרד.

אצלנו קונים את הקפה בשקים בני 60 קילוגרם ומעבדים אותו. אנחנו קונים בתיפורת במאות גראמים. ונסקפה גם ביחידות של 50 גראם בקופסאות.

עכשיו נעשה חשבון. אולי לפני זה, רק נעיר שמחירו של קפה טחון תורכי עלה אצלנו בחודש אחד ביותר מ-32%; 100 גראם עולים היום 164 שקל. אחרי הישובים והמרת מטבע במטבע אנחנו מגיעים למימצא הבא: מה שקונים עבורנו ב-2.70 דולר לקילוגרם, מוכרים לנו ב-7.80 דולר לקילוגרם. למי ששולט בשוק הקפה בארץ הרווח הוא נאה.

הקפה ניצח את המדד

אחריהצהריים שתיתי קפה. החברה לא השובה. הקפה הוא שחשוב הפעם. נזכרתי שבועית-נייהערב של יום שישני קראתי, שמהיר הקפה עלה פי ארבע לעומת המדד, שסיגר אחירו ועשה רק מאה אחוז נוספים. הלכתי לחפש מדוע.

מחיר הקפה בלונדון מדוע?

המחיר בפיקוח, תתפלאו, אמרתי לעצמי, שכרי לעשות עבודה טובה, אין טוב מאשר ללכת למקורות. כך עשיתי. אולי, אולי בכל זאת העלו מגדלי הקפה רחבי העולם את מחירו, ואנחנו, שאיננו מגדלים קפה, חייבים לשלם את מחירו העולה. אולי.

חיפשתי ומייד נזכרתי בפיננשל טיימס. המפרסם מדי שבוע מה קורה בשוקי-הגלם והמוזנות, ובכללם הסחר העולמי בקפה. מצאתי כיום השישי האחרון היה מחיר טונה של קפה. המורכבת מ-1000 קילוגרם, בדיוק 2224 לירות סטרלינג, כשמועד ההספקה הוא ספטמבר. המחיר הכי גבוה שאליו הצליח להעפיל הקפה

שר-לשעבר ארידור המערך יישאר עם השקלים

מחירים, הם ממילא צמודים לדולר. המערך יישאר עם שקלים, הליכוד עם מנרטים נוספים ואנחנו עם דולארים ובא גואל לישראל.

בהקשר זה, אני ממש חייב לספר לכם את הבריחה האחרונה ששמעתי על חלפנים. חלפן אחד מתהלך לו לתומו ברחובה של עיר ולפתע מה הוא רואה? שטר של דולר ומטבע של שקל מונחים להם על המידרחה. למעצבה (גם לכר וגם עצובים). מה אתם חושבים, איזה מהם הוא יריש? טעיתם. את שניהם. זה בדיוק מה שתעשה הדולריזאציה.

הרדיו הקטן ביותר בעולם

בלי אוניות ואנטנות, כמעט לא נראה, אך נשמע היטב. כברה בשם קורטיס טכנולוגיסי מהעיר סאלטלייק סיטי, בירת המורמונים שבמדינת יוטה, ארצות-הברית, שבה כדאי לבקר ולראות רודיאו אמיתי, הוציאה לשוק רדיו ועיר בגודל אוניה, הקרוי רדיו-אוזן, או בקיצור רדיו-זן. הרדיו-זן מוכנס לאוזן וכמעט שאין רואים אותו, דומה לסקס האוזן של שחיינים, המישמש נגד חדירת מים לאוזן. מישקלו בסך הכל 15 גראם. הוא עובד על סוללת-שעון רגילה עם אנטנה סנימית, רמקול ובורר תחנות. הטווח 30 קילומטרים — לקליטה. טוב ויעיל בעיקר בעיר.

הפפת-הערב היא המחיר: 15 דולר בלבד. בינתיים נמכר רק בארצות-הברית. בקרוב גם בארץ, ואני בטוח שהם מחפשים סוכן, אבל אני לא נתן כתובות.

עשרה וכך הלאה. העובדה הפחות חשובה, שלעיתים עוברים שבועות ארוכים וגם חודשים עד שמוחזרים לך השקלים העורפים, אינה משרידה אותם. הם אנשי כבוד. אצלם האינסולציה היא חדיסטרית: בתשלומים, לא בהחזרים. עכשיו, מן הראוי שהמחוקקים שלנו, לפני יציאתם לחופשת-בחירות, ייטיבו עם העם ויחוקקו חוק פשוט בתכלית, האומר: בכל מקום בו חייב סיגור בתשלום לגוף ממשלתי או רשות מקומית בהצמדה, חייבים גם החוזרים בהצמדה מלאה.

רואים אתם, כמה קל להיטיב עם העם כשרוצים?